

MUSEU D'HISTÒRIA DE BARCELONA (MUHBA)
Plaça del Rei, s/n.
08002 Barcelona
Tel.: 93 256 21 00
Fax: 93 315 09 57
museuhistoria@bcn.cat
www.museuhistoria.bcn.cat/quarhis

12
quarhis

QUADERNS D'ARQUEOLOGIA I HISTÒRIA DE LA CIUTAT DE BARCELONA

| BARKENO | BARCINO | BARCINONA |
BARŠALŪNA | BARCELONA

quarhis
ÈPOCA II · ANY 2016 · N.12 · ISSN 1699-793X
288 PÀGINES · BARCELONA

Editor:
Museu d'Història de
Barcelona (MUHBA)
Institut de Cultura
Ajuntament de Barcelona

Director MUHBA:
Joan Roca i Albert

Diracció Quarhis:
Julia Beltrán de Heredia

Secretària de redacció:
Cèlia Torrent i Riba

Consell de redacció:
Xavier Aquilué (MAC)
Julia Beltrán de
Heredia (MUHBA)
Josep Guitart (UAB)
Josep M. Gurt (UB)
Albert López (DiBa)
Magí Miré (GC)
Carme Miró (ICUB)
Miquel Molist (UAB)
Isabel Rodà (UAB)

Avaluadors externs:
Luis Caballero Zoreda
Carmen Fernández Ochoa
Sauro Gelichi
Jean Guyon
Simon Keay
Bernat Marifé
Lucy Vallauri
Desiderio Vaquerizo
Giuliano Volpe

**Altres avaluadors
2012-2016:**
Carmen Aranegui Gascó
José Beltrán Fortes
Gian Pietro Brogiolo ✓
Francesc Burjachs
Claudio Capelli
Albert García Espuche
Carmen Guiral Pelegrin
Sonia Gutiérrez Lloret ✓

Alberto León Muñoz ✓
Assumpció Malgosa
i Morera
Pedro Mateos Cruz ✓
Josep Maria Nolla Brufau
Lauro Olmo Enciso
Josep Maria Palet Martínez
Antonio Pizzo ✓
Juan Antonio Quirós ✓
Castillo
Santiago Riera Mora
Jacques Thiriot
Josep Maria Vila
Carabassa

Control gràfic:
Emili Revilla

Disseny gràfic:
PFP
(Quim Pintó,
Montse Fabregat)

Realització:
Edicions Hipòtesi, SL

Impressió:
Índice Arts Gràfiques, SL

Imatges de la coberta:
Emili Revilla i Pep Parer-
MUHBA

ISSN
1699-793X

Dipòsit legal
B-9715-2005

© dels textos els autors
© de l'edició

**Museu d'Història
de Barcelona**
Institut de Cultura,
Ajuntament de Barcelona
Plaça del Rei, s/n
08002 Barcelona
Tel.: 93 256 21 00
Fax: 93 315 09 57
www.museuhistoria.bcn.
cat/quarhis

QUADERNS D'ARQUEOLOGIA
I HISTÒRIA DE LA CIUTAT DE
BARCELONA

BARKENO | BARCINO | BARCINONA
BARŠALŪNA | BARCELONA

quarhis

ÈPOCA II ANY 2016 · NÚM. 12 · ISSN 1699-793X
288 PÀGINES · BARCELONA

SUMARI
SUMARIO
SUMMARY
SOMMAIRE

9-11	PRESENTACIÓ JOAN ROCA I ALBERT
-------------	--

12-13	EDITORIAL JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO
--------------	--

16-38	CONSTRUINT A L'ANTIGUITAT TARDANA TÈCNICAS CONSTRUCTIVAS EN LA <i>TARRACONENSIS</i> DURANTE LA ANTIGÜEDAD TARDÍA. PLANTEAMIENTOS Y ESTRATEGIAS DE INVESTIGACIÓN PARA UNA PROPUESTA DE SÍNTESIS JULIA BELTRÁN DE HEREDIA I JOSEP MARIA MACIAS
40-57	TÈCNICA ARQUITECTÒNICA TARDOANTIGA A LA CIUTAT DE <i>TARRACONA</i> : ESTAT DE LA QÜESTIÓ. JOSEP MARIA MACIAS
58-77	ARQUEOLOGIA Y TÈCNICAS CONSTRUCTIVAS EN BARCELONA: NUEVOS DATOS PARA EL HORIZONTE TARDOANTIGUO JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO
78-92	ELS EDIFICIS PORTUARIS TARDOANTICS DE L'ÀREA FLUVIAL DE TARRACO I LES SEVES TÈCNiques CONSTRUCTIVES MOISÉS DÍAZ GARCÍA I JOSEP FRANCESC ROIG PÉREZ
94-105	LA TÈCNICA CONSTRUCTIVA DE L'EDIFICI OCTOGONAL DE CAN FERRERONS (PREMIÀ DE MAR, BARCELONA) RAMON COLL MONTEAGUDO I MARTA PREVOSTI I MONCLÚS
106-127	LA BASÍLICA VISIGÒTICA DEL ANFITEATRO DE TARRAGONA: DEFINICIÓ, TÈCNICAS CONSTRUCTIVAS Y SIMBOLOGÍA DE UN TEMPLO MARTIRIAL ANDREU MUÑOZ MELGAR
128-143	TÈCNICA I ARQUITECTURA TARDOANTIGA DE CENTCELLES (TARRAGONA). OBSERVACIONS I PRIMERES REFLEXIONS I JOSEP M. PUCHE I JORDI LÓPEZ VILAR

146-179	NOTES I ESTUDIS LA TRANSFORMACIÓ DEL MEDI NATURAL EN EL PAISATGE AGRÍCOLA DURANT L'ÈPOCA ANTIGA. L'EXEMPLE DEL JACIMENT DE FONERIA (BARCELONA) ALESSANDRO RAVOTTO I FERRAN ANTOLÍN I ORIOL LÓPEZ BULTÓ I RAQUEL PIQUÉ I HUERTA
171	ANNEX I. Estudi dendroarqueològic del pou de Foneria A. RAVOTTO I J. S. MESTRES I TORRES I M. PUGÈS I DORCA I J. SEGURA DE YEBRA
180-193	UNA NECRÒPOLIS AL COSTAT DE LA VIA ROMANA DE LA PLAÇA DEL PEDRÓ (BARCELONA) ESTHER MEDINA
194-209	CERÀMICA DE REBUIG AL CARRER D'AVINYÓ. UN POSSIBLE NOU TALLER BARCELONÍ EN EL PRIMER QUART DEL SEGLE XIII JORDI SERRA MOLINOS
210-223	EL FENOMEN DELS CELLERS SUBTERRANIS D'ÈPOCA MODERNA A BARCELONA. EL CAS ÚNIC DE LA <i>FRESQUERA</i> DEL PONT DE SANT ADRIÀ A SANT ANDREU DE PALOMAR SERGIO ARROYO

226-228	NOTICIARI PROJECTE PREHISTÒRIA AL PLA DE BARCELONA
229-231	PICTOR: LA DECORACIÓ PARIETAL EN EL CUADRANTE NE DE HISPANIA: PINTURAS Y ESTUCOS (SIGLO II A. C.-SIGLO VI D. C.)
232-233	TÈCNiques CONSTRUCTIVES I ARQUITECTURA DEL PODER AL NORD-EST DE LA TARRACONENSE. METODOLOGIA DE REPRESENTACIÓ I PARÀMETRES ANALÍTICS PER A LA COMPRESIÓ DELS PROCESSOS EVOLUTIVS ENTRE L'ALT IMPERI I L'ANTIGUITAT TARDANA. FINALITZACIÓ DEL PROJECTE.
234-235	ARCHAEOLOGICAL AUTOMATIC INTERPRETATION AND DOCUMENTATION OF CERAMICS — ARCHAIDE (693548)
236-237	BARCELONA A L'ANTIGUITAT TARDANA. <i>EL CRISTIANISME, EL VISIGOTS I LA CIUTAT</i> . L'OBERTURA AL PÚBLIC DE L'AULA EPISCOPAL I EL BAPTISTERI DEL MUSEU D'HISTÒRIA

239-241	BIBLIOGRAFIA PUBLICADA SOBRE ARQUEOLOGIA DE BARCELONA
----------------	--

243-246	TEXTOS EN CATALÀ. SÍNTESI
----------------	----------------------------------

247-255	TEXTOS EN CASTELLANO. SÍNTESIS
----------------	---------------------------------------

257-268	ENGLISH TEXT. SUMMARY
----------------	------------------------------

269-280	TEXTES EN FRANÇAIS. RÉSUMÉ
----------------	-----------------------------------

283-287	NORMES DE PRESENTACIÓ D'ORIGINALS A QUARHIS
----------------	--

NOTICIARI

**BARCELONA A L'ANTIGUITAT TARDANA.
EL CRISTIANISME, EL VISIGOTS I LA CIUTAT.
L'OBERTURA AL PÚBLIC DE L'AULA
EPISCOPAL I EL BAPTISTERI DEL MUSEU
D'HISTÒRIA**

JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO*

El Museu d'Història de Barcelona conserva al Conjunt Monumental de la plaça del Rei les restes arqueològiques del que havia estat el primer grup episcopal de Barcelona i centre de poder de la *Barcinona* visigoda. Arqueològicament podem parlar d'una església amb planta de creu amb la seva necròpolis "privilegiada" annexa; del palau del bisbe, que es localitzava entre la basílica principal (a sota de la catedral actual) i l'església cruciforme, i una mica més a l'oest, la sala de recepció o aula d'audiències del bisbe, que comunicava amb el baptisteri, situat als peus de la basílica. Altres estances menors es desenvolupaven al voltant dels

edificis principals, que es comunicaven a través de corredors i galeries porxadades; no s'ha d'oblidar la residència del poder civil a la ciutat, la del *comes civitatis* (precedent del palau comtal, més tard palau comtal reial), i altres espais de caràcter militar vinculats al cos de guàrdia de la muralla, així com un conjunt termal a prop de la porta septentrional d'entrada a la ciutat, a l'eix de la Via Augusta. Una part d'aquest conjunt –en concret la sala de recepció del bisbe i el baptisteri– quedava fora de la visita pública. Aquest espai es va poder obrir al públic al març de 2015, un projecte arquitectònic i museogràfic de l'arquitecte Josep Llinàs.

El projecte respon a una nova mirada però amb continuïtat, que es concreta en una nova museografia, amb noves informacions històriques i noves peces arqueològiques. Continuïtat amb la part oberta i, per tant, amb una coherència amb la presentació existent, tot i que incorporant una museografia més actual i moltes novetats. La nova presentació museogràfica afegeix també dos nous espais expositius vinculats a les restes arqueològiques: *El Cristianisme a Barcino* i *Barcino a l'època visigoda: BARCINONA*, on s'exposen més de cent peces originals trobades a les excavacions de la ciutat, i on el visitant pot seguir el fil argumental

*Conservadora en cap del Conjunt Monumental de la plaça del Rei (MUHBA) i comissària del projecte.

històric d'aquest període de la nostra ciutat.

A més a més, s'ha incorporat al discurs les noves dades de la recerca sobre l'aula o sala de recepció del bisbe i el baptisteri (un vídeo en 3D permet veure com eren aquests espais als segles V i VI), i també sobre la ciutat cristiana i tardoantiga en general. El projecte de recerca sobre aquest període de la ciutat es va començar l'any 1996, i ja té, doncs, vint anys de vida. Vint anys de recerca continuada que han permès situar Barcelona en l'esfera internacional pel que fa a l'antiguitat tardana. Les excavacions que s'han dut a terme a la basílica dels Sants Màrtirs Just i Pastor han permès localitzar estructures de gran interès històric i arqueològic: un nou grup episcopal, una troballa excepcional que depassa els límits de la nostra ciutat.

Actualment podem parlar de la importància que va tenir la ciutat durant el període visigot, del seu paper com a *sedes regia* al segle VI i de l'existència de dos grups episcopals a Barcelona (el catòlic i l'arrià) que van conviure fins a l'any 589, data de la conversió dels visigots al catolicisme al III Concili de Toledo. Però també podem parlar de com l'urbanisme romà es va anar modificant i els edificis públics de l'alt imperi van anar desapareixen o es van readaptar, del tipus d'hàbitat que tenia la majoria de la població, o dels espais destinats als morts, unes grans extensions de terrenys on s'ubicaven les necròpolis. També dels focus de cristianització al *suburbium*, amb les basíliques funeràries i martirials. La recerca ens retorna una imatge cada vegada més nítida del que va ser *Barcinona*, la *Barcino* d'època visigoda.

